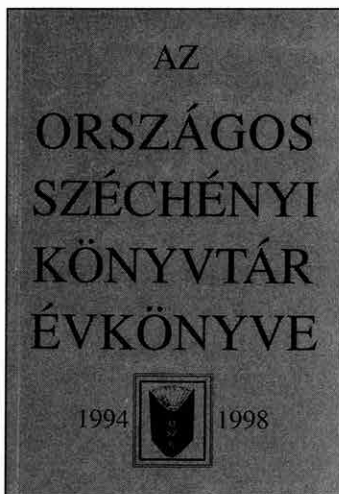

Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve 1994-1998

Öt év (1994–1998) történéseiről és tudományos eredményeiről ad számot nemzeti könyvtárunk új évkönyve. Az 1980-as évek óta meglehetősen nagy késéssel, évösszevonásokkal megjelenő vállalkozás tárgy- és megjelenési éve a mostani kötettel közelebb került egymáshoz, remélhetően a továbbiakban sikerül behozni a lemaradást. A *Kovács Ilona* szerkesztésében napvilágot látó tomos szerkezetében folytatja az évtizedek alatt kialakult hagyományokat, az intézmény működéséről beszámoló jelentés és az OSZK történetéről szóló írások mellett tágabb kitekintésű könyv- és művelődéstörténeti tanulmányok olvashatók lapjain. És sajnos, nekrológok. Az 1994–1998 között elhunytaktól, a könyvtár egykori munkatársaitól, *Csapodiné Gárdonyi Klárától, Windisch Évától, Nagy Károlynétól, Juhász Lászlóné Mátrai Judittól, Keresztury Dezsőtől, Soltész Zoltánnétól, Fodor Andrástól, Pajkossy Györgytől, Szilágyi Tibortól* kényszerült búcsúzni a nemzeti könyvtár.

A beszámolóban tárgyalt évek a magyar könyvtárügy és az Országos Széchényi Könyvtár számára is jelentős változásokat hoztak. A változások sajnálatos és gyakori kísérőjelensége a körülmények kedvezőtlenebbé válása, válságküzdeli, már-már válságosnak mondható helyzet kialakulása. A magyar könyvtárak az 1990-es évek elejétől egyszerre kényszerültek szembenézni a változó jogszabályokkal, a szigorodó gazdasági feltételekkel, a korábbiaktól eltérő finanszírozási formákkal, az információs igények növekedésével és módosulásával, új információhordozók és technológiák megjelenésével és rendszerbe il-

Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve 1994–1998 / fel. szerk. Kovács Ilona ; [közread. az] Országos Széchényi Könyvtár. – Budapest : OSZK, 2000. – 423 p.
ISSN 0524-8868

lesztésük anyagi és szakmai nehézségeivel és a mindezek következtében elkerülhetetlen könyvtárosi szemléletváltozás, mentalitás és értékrend kialakulásának problémáival. Mindez együtt és egyszerre sok volt (és a múlt idő használata még nem is teljesen indokolt); a korszakfordulókat alighanem kellemesebb utólag tanulmányozni, mint átélni.

Ezeket a folyamatokat az OSZK beszámoló jelentésében is nyomon lehet követni. Nincs mód a terjedelmes, több mint 100 oldalas, a KMK tevékenységéről is számot adó jelentés részletes bemutatására, az alábbiakban csupán néhány problémakör érintésére vállalkozhat a recenzens.

Az egyik, a könyvtár falain túlmutató kérdés az Országos Széchényi Könyvtár átalakulása nemzeti könyvtárból felsőoktatási könyvtári feladatokat is növekedő mértékben ellátni kényszerülő intézménnyé. Az 1980-as évek közepe, vagyis a várbeli elhelyezkedés óta az OSZK használóinak köre észrevehetően módosult. 1986-1990 között a gyűjtemény olvasói között éves átlagban még 14% volt a kutatók aránya, ez a szám azonban fokozatosan csökkent: 1991–1992-ben 11, 1993 óta 8% körül alakult. A felsőoktatási intézmények hallgatóinak és a nem diák, nem kutató olvasóknak az aránya értelemszerűen emelkedett, az egyetemisták és főiskolások abszolút száma 1991 óta a következő: 1991: 11 737; 1992: 12 521; 1993: 13 137; 1994: 16 396; 1995: 21 399; 1996: 18 380; 1997: 18 871; 1998: 17 186. (Az OSZK 1995-ben a beiratkozási díj helyett a drágább könyvtárhasználati díjat vezette be, az intézkedés következtében a könyvtár használóinak száma némileg csökkent.) A használóközönség összetételének módosulása természetesen önmagában nem baj, a statisztikai adatok azonban a magyar (budapesti) könyvtári rendszer egyik súlyos gondját érzékeltetik. A felsőoktatásba bekerült hallgatók létszáma a rendszerváltoztatás óta mintegy a kétszeresére emelkedett, ezzel a növekedési ütemmel az egyetemi és főiskolai könyvtárak szolgáltatásai nem bővültek arányosan, a diákok ezért – a saját szempontjukból teljesen érthetően – fordulnak napi tanulmányi célokból a nemzeti könyvtárhoz. Olyan – egyébként jogos – igények nehezednek az OSZK-ra, amelyek kielégítése nem eredendően és magától értetődően az intézmény feladata lenne. Hiányzik Budapesten (talán a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjának rekonstrukciója után már nem) egy olyan tanulmányi és közművelődési célú, a legkülönbélebb diszciplínák és szakok napi információs és oktatási igényeit kielégíteni képes közkönyvtár, amely mentesíthetné az OSZK-t ezen kötelezettségei alól. Ezáltal a nemzeti könyvtár a gyűjteményeiben és a munkatársai szakmai felkészültségében található erőforrásokat következetesebben tudná azokra a szolgáltatási feladatokra összpontosítani, amelyeket más könyvtár nem tud átvállalni helyette.

A könyvtár alapfunkcióit érinti tehát a használói kör összetételének módosulása. Ehhez a kérdéshez kapcsolódik az OSZK új struktúrája, intézményi felépítésének átalakítása, a feladatok újragondolása, a hatáskörök, a döntési mechanizmusok változtatása. Vagyis az intézmény munkájának átszervezése. Megint csak olyan kérdés, amely a nemzeti könyvtáron túlmutat, hiszen az OSZK nem csupán egyike a magyar könyvtáraknak. Ha nem is a „könyvtár”, de az alapfeladatait hatékonyan végző intézmény nélkül nem képzelhető el korszerű magyar könyvtári rendszer. Az 1996 óta folyó és 1999-ben, a főigazgatói váltást követően kiteljesedő, nemzetközi szakértői elemzésekre is támaszkodó szervezeti változások hatása, nyilván nem azonnal érezteti hatását. Az OSZK mindenesetre talpon maradt a különféle, zömmel pénzügyi nehézségek között és feladatait is ellátta, annak ellenére, hogy munkatársainak tekintélyes részétől megválni kényszerült: 1994-ben még 885, 1998-ban már csak 647 fő dolgozott a könyvtárban. Annál inkább figyelemre méltó, hogy megvalósult eredményekről (pl. állományrevízió, a hungarika információs szolgáltatások bővítése – az *MNB. Külföldön megjelenő hungarikumok. Könyvek, új periodikumok* első kötetének 1998-as megjelenése – stb.) és biztató fejleményekről (mint az AMICUS rendszer tesztelésének elkezdése) is olvashatunk a kötetben.

A napi feladatok végzése mellett a könyvtár munkatársai közül többen tudományos tevékenységet is folytatnak. A könyvtárban folyó kutatásokat reprezentálják az Évkönyv tanulmányai. Három írás az intézmény történetét taglalja. *Somkuti Gabriella* az OSZK 1867–1875 közötti szervezeti és igazgatási helyzetét elemzi nagy forrásanyag felhasználásával, mintaszerűen. A könyvtár 1867 utáni történetével foglalkozó és az utóbbi évek kutatási eredményeit tartalmazó tanulmányai lassan megteremtik a szintézis feltételeit, így *Berlász Jenő* 1981-es monográfiájának remélhetően hamarosan olvasható lesz folytatása. *Kéglí Ferenc* is folytatja bibliográfiatörténeti

kutatásainak közreadását, ezúttal a hírlapok, folyóiratok 1867–1918 közötti kurrens nemzeti bibliográfiáit tekinti át a tőle megszokott alaposággal. *Németh Mária* a Fitz-korszak utolsó éveiről írt a kötetben, a méltatlanul félreállított főigazgató és munkatársai állománymentő erőfeszítéseit mutatja be a második világháború alatt, külön kitérve az 1946-os év eseményeire. A könyv- és művelődéstörténeti tanulmányok sorában *Borsa Gedeon* a régi hazai szerzők bio-bibliográfiai regisztrálásának koncepcióját vázolja, felhasználva az egyik hungarus szerző, *Michael de Hungaria* munkásságának kutatása közben felhalmozott tapasztalatait. *Plihál Katalin* a XVII. századi hollandiai térképek magyar vonatkozásaival foglalkozik. Azt vizsgálja a térképeken található helynevek alapján, hogy a németalföldi egyetemeken tanuló magyar diákok milyen mértékben járultak, járulhattak hozzá a hazánk természeti viszonyairól kialakuló nyugati ismeretekhez. *V. Ecsedy Judit* a pozsonyi jezsuita kolégiumi nyomda, az 1623–1652 között működő officina történetét és felszerelését mutatja be tanulmányában. *Soltész Zoltánné* – alighanem utolsó írásában – az OSZK gyűjteményében található különleges könyvkötések egyik típusáról értekezett, *P. Vársárhelyi Judit* pedig Balassi zsoltárfordításainak forrásait vizsgálja.

Az Évkönyvben közölt könyv- és művelődéstörténeti tanulmányok kivétel nélkül magas színvonalúak, méltók a nemzeti könyvtár rangjához. Szakterületük nélkülözhetetlen alapl művei közé tartoznak. Választott tárgyuk szerint azonban mind a régebbi (vagyis közép- és kora újkori) magyar művelődéstörténet egy-egy kérdését elemzik. Ez a megállapítás nemcsak a mostani kötetre érvényes, a megelőző évkönyvekben is ez a tendencia figyelhető meg. Jó lenne, ha az OSZK munkatársai az újabb kori könyv- és művelődéstörténeti kutatásokat sem mellőznék és ilyen témájú írások is napvilágot látnának a következő kötetekben.

Pogány György

„Az írástudói mester- ség jelentette igazi hivatását”

Gondolatok a Szentmihályi- emlékkönyvről

November van. Búcsúzunk az évszázad. Lehet milyenségéről és szereplőiről töprengeni. Itt a jó alkalom: *Szentmihályi Jánosról* (1908–1981) a szakma méltón emlékezik. Születésének 90-ik évfordulójára a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Bibliográfiai Szekciója *Bényei Miklós* szervezésében 1998-ban emlékülést szervezett, s ennek főbb előadásait most kötetben is olvashatjuk, – egy új sorozat első tagjaként. S az utódok is okulhatnak majd belőle.

Ki volt Szentmihályi?

Banktisztviselő, újságíró, műfordító, munkaszolgálatos, illegális kommunista, művelődéspolitikus, majd negyvenegy évesen – kényszerű pályamódosítást követően – könyvtáros. Az is maradt, s ez nekünk, könyvtárosoknak öröm és felelősség.

Sebestyén György a pályakép célratörő gesztusokkal történő megrajzolását ekképp summázza: „*a magyar könyvtár-és tájékoztatóstudomány legkiemelkedőbb nemzetközi hírnevet szerzett alakjai közé*” tartozik.

Szabó Sándor a mester bibliográfia-elméleti termését szemlélve ezt mondja: „*napjaink kutatója, ha a bibliográfia és a tájékoztatásügy kérdéseivel foglalkozik, ... Szentmihályi ... kutatási eredményeivel fog találkozni. ... A legmaradandóbbat ... mégis azzal alkotta, hogy majd negyedszázadon át könyvtáros generációk sokaságát oktatta, ... s egyben példát mutatott emberi és szakmai tisztességéből.*”

Horváth Tibor az idősebb pályatársról és barátról elmélkedve a szuverén értelmiségi apoteózisát alapozza: „*Szentmihályi európai szellemű, gondolkodása, neveltetése szerint.*” Továbbá: „*Jó európai, mert jó magyar.*”

Ferenczi Zsuzsanna a tanítványi ragaszkodás melegségével állítja: „*Nemcsak alkotó volt, hanem szellemi értékek közvetítője is*”, aki „*mindig szintézisben látta a könyvtárost, a könyvtárat és a képzést.*”

73 évesen, már négy éve nyugdíjas egyetemi docensként, de változatlanul szerkesztőjeként a nemzeti könyvtár hungarika-bibliográfiájának – halála előtt négy hónappal – megkapta a szakma legfelső kitüntetését, a Szabó Ervin Emlékérmét (ma Szinnyei-díj).

Szentmihályi-emlékkötet / szerk.
Nagy Anikó ; [kiad. az] Országos
Széchényi Könyvtár. – Bp. : OSZK ;
Osiris, 2000. – 116 p. – (Nemzeti
téka, ISSN 1586-1163 ; 8.)
ISBN 963 200 418 3

Kikkel dolgozott Szentmihályi János?

Mátrai László, Pálvölgyi Endre, Tóth András, Vértesy Miklós, Bibó István, Pajkossy György, Varjas Béla, Mezey László, Sebestyén Géza, Kóhalmi Béla, Szepesváry Tamás, Bélley Pál, Windish Éva, Dezsényi Béla, Havasi Zoltán, Tarnai Andor, Tordainé Péter Erzsébet (a kötetben említett személyeket sorolom itt). Ha megszületik egy szándékában, tartalmában valós XX. századi magyar könyvtártörténet, akkor közülük sokan ennek szereplőiként lesznek a jövő számára megörökítve. Egy alapos Szentmihályi-monográfia pedig még e fenti névsor többszörösét hozná.

Mit írt Szentmihályi János?

Nem lehet eléggé örvendezni, hogy a karcsú kötet utolsó harmada: Szentmihályi János-bibliográfia. Szerkesztője – akárcsak az egész köteté – *Nagy Anikó*, összeállítója pedig *Jávori Ferencné, Gyöngyösi Istvánné*nak a szombathelyi főiskolán 1985-ben készült szakdolgozatát (Szentmihályi János életrajzi bibliográfia) hasznosítva.

A bibliográfia tartalmazza Szentmihályi cikkeit, tanulmányait, bírálatait, fordításait és a róla szóló irodalmat is. A 271 tételes lista végén, mondhatni szimbolikusan, egy újabb szakdolgozat 1999-ből. Az első 91 tétel szinte kivétel nélkül zenei tárgyú anyaga 1935. március vége és 1938 vége közötti debreceni időszakában íródott, s a *Debreceni* (majd: Tiszántúli) Független Újság hasábjain jelent meg. E pár év eleven rajzát adja *Bényei Miklós* adatgazdag összefoglalója.

1943-ban négy írása látott napvilágot a *Vigília* lapjain, – ezúttal művészeti kiállítások bemutatásával szolgálva. *Thornton Wilder* regényének, a *Sorsom az égnek* fordítása is ekkor jelenik meg először (később még jó párszor), 1945–46-ban a „népi demok-

ratikus” kultúráról és iskolapolitikáról érkezett. 1947-ben egy monográfia fordítása fűződik a nevéhez (*Az angol nép története*). E páréves szakasz egy francia nyelvű összefoglalóval (*Az opera története Magyarországon*) zárul.

1952–1981 közt feszül a könyvtárosi szakasz termékeny íve, megannyi fontos művel. Az első az olvasószolgálatról szól (104. tétel), az utolsók pedig, melyek talán még életében megjelentek, a *Könyvtári Figyelő*nek, illetve a *Magyar Könyvszemlé*nek készültek. Témák: az IFLA és a FID könyvtárosképzéssel foglalkozó konferenciájáról tudósító összegzés; a két világháború közti könyvészet elsőnek kiadott, a magyar irodalmat átfogó kötetéről, továbbá a Magyar Nemzet repertóriumáról írt bírálatai (244–246. tétel).

Főbb műfajai: jegyzetek a közép- és felsőfokú képzés számára, elemző tanulmányok, külföldi alpművek alkotó magyarítása, bibliográfiák értékelései, hivatali fejlesztési előterjesztések, lexikoncikkek, konferenciákon tartott előadások publikációi. És két nagy mű: „a” *Szentmihályi-Vértesy* és a kéziratban maradt (miért is?!), a magyar nemzeti bibliográfia kezdeteiről szóló *kandidátusi disszertáció* (utóbbi 1973-ból). Itt csak ízelítőt adtam: teljesebb képet nyújt a bibliográfia név-és címmutatója után következő „műfaji mutató”. A bibliográfiától továbblépést kívánok-e, ha a számtalanszor „utánnomással” újra kiadott jegyzeteknek legalább utolsó megjelenési időpontját szeretném megtudni? Egy példa: a magyar nemzeti bibliográfiáról először 1960-ban készült összegzés a KMK középfokú könyvtárostanfolyama számára (133. tétel), az ELTE BTK felsőfokú jegyzete a következő évben látott napvilágot (138. tétel), én meg kezemben – a kaposvári főiskolai gyűjtemény darabjaként – egy 1977-ben megjelentetett „7. változatlan utánnomás”-át tarthatom (ez az utolsó, vagy volt még további megjelenés?).

Élő-e számunkra Szentmihályi?

Szakedolgozatok születnek róla. *Kégli Ferenc* tanulmánya gondolatrendszerének máig ható elevenségét példázza. S legjobb bizonyíték maga e csinos kötet, mely a pálya értését segíti. (De nem helyettesíthet egy teljes és lényegyet célzó szakmai életrajzot. Csak egy példa: igaza volt-e Szentmihályinak, amikor Gulyás Pált a Szinnyi-örökségre alkalmatlannak ítélte?)

A kötet első könyvtárunk új sorozatának, a *Nemzeti tékának* nyitó darabja: maga a sorozat az OSZK és az Osiris Kiadó együttműködésének gyümölcse. Az Osiris így újólag tanusítja, hogy alkalmas lehet a ma idehaza még jószereivel hiányzó könyvtári-bibliográfiai alapkiadó szerepére. Nemes hivatás!

A sorozatszerkesztőknek – *Kégli Ferencnek* és *Monok Istvánnak* – kívánjunk bő termést, hogy e tartalmas nyitány méltó folytatást hozzon. A könyvtárosok javára és mindenki számára, kinek közel áll szívéhez a magyar művelődés ügye.

Játék

Meg lehet-e alkotni a magyar könyvtár- és tájékoztatásügy legkiemelkedőbb alakjainak – hogy *Sebestyén György* kifejezését ismételjem – érvényes arcképcsarnokát? (Egyszer a Könyvért készített tíz szakmabeliről arckép-sorozatot.) Ha a XX. századra és csak azokra gondolok, akik már Szentmihályi János túlvilági beszélgető vagy vitapartnerei lehetnek, ilyen nevek jutnak eszembe: *Ferenczi Zoltán, Erdélyi Pál, Szabó Ervin, Fitz József, Móra Ferenc, Gulyás Pál, Veredy Gyula, Nyíreő István, Kóhalmi Béla, Sallai István, Mátrai László, Asztalos Miklós, Dezsényi Béla, Haraszthy Gyula, Kozocsa Sándor, Csúry István, Goriupp Aliz, Várkonyi Nándor, Kemény G. Gábor, Fülöp Géza*. A nevek épp csak gondolatnyi futamként sorjáznak. Hány kiválóság nem jutott most eszembe. Kívánom Tanár Urunknak, találjon kellemes társaságot magának!

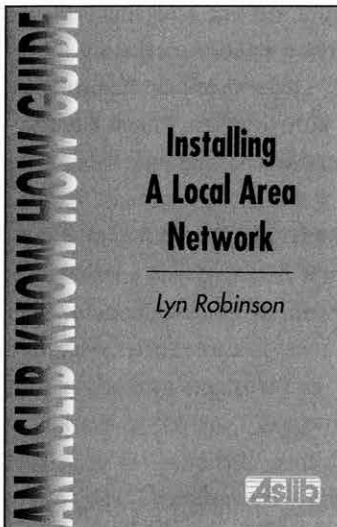
Sonnevend Péter

Jó tudni...

Jó tudni, hogyan kellene csinálni, jó tudni, hogyan csinálják mások. Erre a – korántsem új – felismerésre alapulva született meg a „*know how*” mint műfaj, születtek meg az ASLIB *Know how guide* füzetek, s végül, ezért született meg a sorozat néhány (menedzsment tárgyú) darabjának magyar kiadása, amelyekről *Bíró Júlia* írt lapunk 1999. 1. számában. Most, hogy a sorozat néhány eredeti darabja került kézbe, magától értetődő, hogy a fő kérdés, amelyre a könyvszemlében választ kell adni, így szól: érdemes lenne-e további erőfeszítéseket tenni

annak érdekében, hogy újabb három darabbal gyarapodjék az ASLIB füzetek magyar változatának sora?

Robinson, Lyn: Installing a local area network, azaz A helyi hálózat (LAN) installálását ismertető füzet – saját bevallása szerint – nem technikai kézikönyv és nem vásárlói tájékoztató; nem műszaki szakembereknek szól, de nem is olyan könyvtári és tájékoztatási szakembereknek, akik semmilyen számítástechnikai ismerettel nem rendelkeznek és nem olyanoknak, akiknek a könyvtári és tájékoztatási szakterületet idegen, s végül nem azoknak,

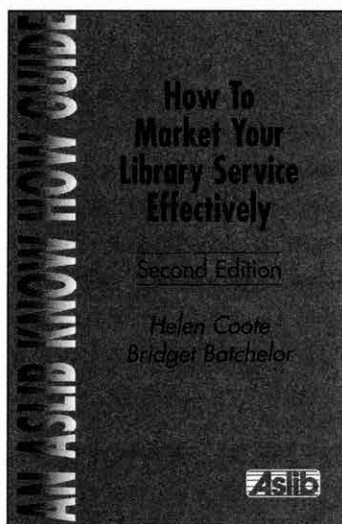
Robinson, Lyn
 Installing a local area network / Lyn Robinson ; [ed.] Aslib The Association for Information Management. – London ; Aslib, 1995. – 58 p. ; 24 cm. – (The Aslib know how series) Bibliogr.: p. 58. ISBN 0-85142-338-8
 Mt.: Aslib, The Association for Information Management (közread.) 3-12786

akik Unix, ill. mainframe (nagygépes) hálózati érdekeltségűek. Hát akkor kinek szól? Azoknak, a könyvtári és tájékoztatási szakembereknek, akik nem járatosak a LAN technológiában; akik meg akarják érteni, hogy a LAN-okat hogyan és miért használják a könyvtári és tájékoztatási szolgáltatások működésében; akiknek jártasságra van szükségük a LAN fogalmai és terminológiája, installálásának lépései terén, hogy áttekintést szerezhessenek egy ilyen installáció felett; akiknek meg kell érteni egy rendszer-specifikáció jelentőségét és tudniuk kell, hogy hogyan értékeljék az összetevőket annak érdekében, hogy egy a célnak megfelelő LAN specifikálásához hozzá tudjanak járulni; és akik főként személyi számítógéppel dolgoznak. Nos, a kérdés az, hogy hány ilyen könyvtáros (és tájékoztatási szakember) van a magyar nyelvterületen, aki nem tud angolul, s így szüksége van egy olyan füzetre, amely tömör bevezetés a LAN fogalmaiba és terminológiájába, különös tekintettel a könyvtári/tájékoztatási környezetre; lépésről lépésre vezető kalauz a LAN installálásának menetén át, és amiről a szerző azt mondja, pont ilyen könyvet szeretett volna kézbe venni akkor, amikor első helyi hálózatát installálta. Leginkább ez utóbbi vonást érdemes kiemelni a kitűnő könyvecskéről szólva: a szerző valóban tudta, mit akar, illetve mit akart annak idején, így – korábbi önmagának írva – persze az aktuális technológiai fejlődésnek megfelelően, tényleg azt a vezérfonalat állította össze, amire akkor van a könyvtárosnak szüksége, ha – életében először – helyi hálózatot kell installálnia könyvtárában.

Ehhez tudnia kellene, hogy mi az a helyi hálózat, és használata milyen előnyökkel jár, mi a LAN és az egyéb hálózatok viszonya (három oldal). Tudnia kell, hogy milyen hálózatos könyvtári alkalmazások vannak, illetve lehetnek, és melyek az alapvető LAN megoldások (három-három oldal). Amit még tudnia kell (voltaképpen a lényegét) az ezután következő negyven oldal foglalja össze, ismereteket nyújtva a hálózati modellekről és a hálózati kártyákról, a kábelezés megtervezéséről (a hálózat topológiájáról) és a tényleges kábelezésről, a hálózati protokollokról és operációs rendszerekről, végül a helyi hálózat menedzsmentjéről. Végezetül a füzet visszatér a három oldalas fejezetekhez, és kinyílik térben-időben, megemlítve a helyi hálózatok összekapcsolódásának lehetőségeit, módjait, valamint a könyvtári LAN-ok jövőjét, ami a hozzáférési igények, a könyvtáron kívüli kapcsolódások, a multimédiás igények, az elektronikus kommunikációs használat, és a munka-csoportos használat növekedését foglalhatja magában.

Coote, Helen – Batchelor, Bridget: *How to market your library service effectively*

A könyvtári szolgáltatások hatékony marketingje nem új téma a hazai szakirodalomban sem, s a marketing, mint a menedzsment-ismeretek egyik eleme is kellő mértékben van jelen hazai szakirodalmunkban. Ám aki kevesli, vagy akinek hiányzik egy jó kis tömör összefoglaló a marketingről, különös tekintettel annak könyvtári (és tájékoztató szolgáltatási) használhatóságára, annak jó szívvel ajánlom H. Coote (a magyarul „Hétköznapi marketing” címmel megjelent ASLIB-füzet szerzője) és B. Batchelor munkáját. Aki a hétköznapi marketinget olvasta, annak is ad újat az új füzet, amit már a két eredeti cím is sugall: *How to market your library*, illetve *How to market your library service effectively*. Azaz, a második esetben (a későbbi munkában) már nem könyvtárról, hanem könyvtári (és tájékoztató) szolgáltatásokról, s nemcsak azok marketingjéről, hanem hatékony marketingjéről van szó. Megváltoztak ugyanis a körülmények: on-line szolgáltatások, internet stb.; mindez azonban vajmi kevéssé érinti a marketing lényegét, ami nem más, mint „fogyasztóink” szükségleteinek megismerése és hatékony kielégítése egy kompetitív környezetben. Ennek kifejtésére, azaz a „mi a marketing?” kérdés megválaszolására picit több, mint három oldal jut, majd tíz oldalt kap a marketing-stratégia, hatot a marketing-tervezés és hetet a megvalósítás. Ezek az oldalszámok nem kevés oldalt, hanem lényegre törő, tömör összefoglalást jeleznek. Lehet ugyan hosszabban írni az említettekről, de a hosszabb nem jelent feltétlenül többet. Ám a java még csak most jön: az elmélet gyakorlati alkalmazására módszereket ajánló első, és a tényleges gyakorlatot esettanulmányokon bemutató második függelék, melyek a marketing munka tényleges hasznáról győzhetnek meg. Ugyanis – és ez a füzet egyik leginkább megszívlelendő mondata – *elolvashatód a világ összes könyvét, ha az abban foglaltakat nem ülteted át a gyakorlatba, semmi nem fog történni.*

Coote, Helen – Batchelor, Bridget
How to market your library service effectively / Helen Coote, Bridget Batchelor ; [ed.] Aslib, The Association for Information Management. – 2. ed. – London : Aslib, 1997. - 52 p. ; 24 cm. - (The Aslib know how series)
ISBN 0-85142-396-5
Mt.: Aslib, The Association for Information Management (közread.)
3-12785

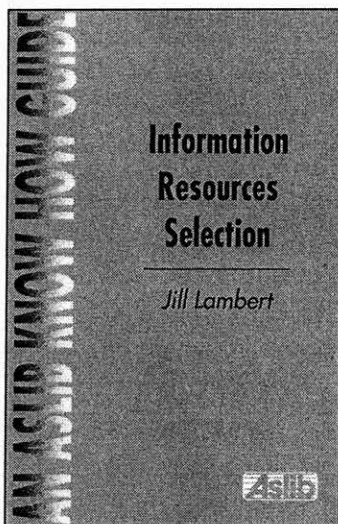
A bevezetőben feltett kérdésre – hogy érdemes lenne-e a füzeteket magyarul is kiadni – a fentiek alapján nemmel válaszolnék. Nem mintha a füzetek nem lennének figyelemre méltóan jók, hanem mert a marketing-füzet elődje már olvasható magyarul (több más marketing-tárgyú írás mellett), aki pedig helyi hálózat installálásába kezd, talán nem lesz annyira magára hagyva, mint a szerző volt annak idején, s remélhetőleg tud maga mellé szerezni valakit, aki vagy konyít annyit a LAN-okhoz, mint ami a füzetben van, vagy tud angolul.

Lambert, Jill: Information resources selection

Nehezebb a helyzet az *információforrások kiválasztása* téma esetében. Ugyanis a magyar könyvtáraknak még a hagyományos állománygyarapító tevékenységét sem az elvi alapokon nyugvó, jól kidolgozott módszerek szerinti működés jellemzi, s így ezeket a módszereket – vagy legalább ezek meglétének igényét – nem tudták (tudják) áttemelni az információforrások szelektálásának gyakorlatába sem. (Abban a néhány könyvtárban, ahol nem a rég elavult gyűjtőkori szabályzat porosodik, s ahol tudják, hogy olvasóiknak mire van – lenne – szüksége, gyakran két adatbázist építenek, egyet az állományról, s egyet azokról a szükséges dokumentumokról és információforrásokról, amelyek beszerzésére, megrendelésére, hozzáférésük biztosítására nincs anyagi lehetősége az intézménynek.)

Gyakorlatilag tehát – az esetek nagy többségében – pusztába kiáltott szó lenne arról értekezni, hogy hogyan ismerjük meg a kínálatot, s abból milyen eszközök segítségével és milyen szempontok alapján válasszuk ki az igényeinknek (pontosabban szólva az olvasóink igényeinek) megfelelőket. Ám, ha ara gondolunk, hogy a második világháború óta a magyar könyvtárak hol ideológiai-politikai, hol anyagi okoknál fogva (hol mindkét körülmény szorításában) szinte egyetlen percig sem voltak abban a helyzetben, hogy elvszerű és módszeres állománygyarapítást folytassanak, akkor bizony helye van a hazai szakirodalomban egy olyan összefoglalónak, ami ezeket az elveket és módszereket a mai környezetben, nem a hagyományos állománygyarapítására, hanem az információforrások értékelésére, kiválasztására alkalmazva ismerteti. A bökkenő csak az, hogy mire eljutunk oda, hogy ennek gyakorlati hasznát vegyük, alighanem megváltozik a technológiai környezet, s így a füzet gyakorlati része (amely amúgy is minél inkább konkrét, annál inkább egyesült királysági), elavul. Akit a szép, de a mai magyar gyakorlatban alkalmazhatatlan elmélet érdekel, feltétlenül lapozza át *J. Lambert* füzetét. Mi pedig bízunk abban, hogy eljön az az idő, amikor könyvtárainknak szükségük lesz arra, hogy a beszerzendő, vagy megszerzendő hagyományos és/vagy elektronikus dokumentumok és információforrások kiválasztásának elveit és gyakorlati módszereit megismerjék. Akkor jusson eszünkbe, hogy volt erről egy jó kis *ASLIB Know How Guide*, és vegyük elő, mert lehet, hogy korszerűsíteni kell majd, és biztos, hogy magyar viszonyokhoz kell alkalmazni, de felépítése és tömörsége példaszzerű marad.

Mohor Jenő

Lambert, Jill
Information resources selection / Jill Lambert ; [ed.] Aslib, The Association for Information Management. – London : Aslib, 1996. – 49 p. ; 24 cm. – (The Aslib know how series) Bibliogr.: p. 47-48. ISBN 0-85142-379-5
Mt.: Aslib, The Association for Information Management (közread.) 3-12784

MANE9

Könyvtáros kollégáink figyelmébe ajánljuk *MANE9* nevű könyvtártudományi folyóiratcikk-adatbázisunkat.

Üzemeltetéséhez szükséges a MicroISIS program min. 3.0 változata

A kurrens anyag éves előfizetési díja 5800.- Ft + ÁFA. Az aktualizálást lemezen vagy az Interneten szállítjuk negyedévenként.

Lehetőség van az adatbázis visszamenőleges megrendelésére 1986-ig, évenként 3000.- Ft + ÁFA térítés elenében.

Előfizetési szándékukat jelezzék számunkra, hogy átutalási számlát küldhessünk.

Az adatbázis megrendelőinek az időközben kifejlesztett új funkciókat (on-line help, találatválogató program) térítésmentesen átadjuk: a tárgyi keresést megkönnyítő online tezaszusz ára: 8000.- Ft + ÁFA

További információkért forduljon a *MANE9* szerkesztőihez a 224-3796-os telefonon, vagy a novak@oszk.hu e-posta címen.

Várjuk megrendelésüket!

OSZK KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtár
1827 Budapest, Budavári Palota F. épület

